

Sociaal veiligheidsplan

2023-2024

CBS Willem de Zwijger

Werken aan de sociale veiligheid!

De Vreedzame School

Vastgesteld:
Team: 06-02-2024
MR: 16-04-2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Missie, visie en identiteit. bladzijde 4

1.1 Missie: waar de school voor staat!

1.2 Visie: welke koers we varen!

1.3 Identiteit

2. Sociale veiligheid (Inzicht) bladzijde 5

2.1 Monitoren van de sociale veiligheid

3. Preventieve aanpak (Preventie) bladzijde 6

3.1 De Vreedzame school als preventiekader

3.2 Regels, routines en afspraken

3.3. Toezicht bij ons op school

3.4. Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

4. Curatieve aanpak (Curatie) bladzijde 9

4.1 Plagen en pesten uitgelegd

4.2 Ingrijpen bij pesten: de Oplossingsgerichte PestAanpak (OPA).

4.3 Digitaal pesten

4.4 Coördinator Veilige school

4.6 Omgaan met gedragsproblemen

5. Afspraken aangiften en meldingen bladzijde 15

5.1 Klachten en vertrouwenspersonen

5.2 Aangifte en/of melding doen

Als bron voor dit plan heeft gediend: de map Werken aan sociale veiligheid- De Vreedzame School

Inleiding

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en

afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Volgens de Arbeidsomstandighedenwet is iedere instelling in Nederland, en dus ook elke school, verplicht om beleid te voeren op het terrein van de sociale veiligheid.

Per 1 augustus 2015 is er voor scholen in het basisonderwijs de wettelijke bepaling over de sociale veiligheid van leerlingen op school in werking getreden. In de wet sociale veiligheid staat de zorgplicht van de school centraal. Van scholen wordt verwacht dat ze alles doen wat nodig is om leerlingen een veilige omgeving te bieden. Een veilige omgeving voor leerlingen en onderwijspersoneel houdt in dat er een prettige sfeer op school is. Incidenten worden op deze manier zoveel mogelijk voorkomen, op tijd gesignaleerd en er wordt gericht tegen opgetreden.

De wet “Veiligheid op school” heeft als doel dat scholen zich inspannen om pesten tegen te gaan. En dat scholen zorgen voor sociale veiligheid. In de wet staat dat iedere school:

1. een sociaal veiligheidsbeleid moet hebben;
2. een anti-pestcoördinator moet hebben die het respectprotocol coördineert (coördinator Veilige school **Angela Oppermann**, leerkracht);
3. een vertrouwenspersoon moet hebben waarbij ouders en kinderen pesten kunnen melden Dit is **Angela Oppermann** (leerkracht) en **Elisa Amesz** (leerkracht) voor de kinderen en **Hans Soentjens** (directie) voor ouders;
4. een veiligheidsfunctionaris moet hebben die de beleving van veiligheid en het welzijn van de leerlingen moeten volgen. Dit is **Angela Oppermann** en **Elisa Amesz** van de stuurgroep Vreedzame school.

Onderdeel van het toezichtkader van de inspectie voor het onderwijs is het toezicht op de fysieke en sociale veiligheid. De inspectie ziet toe op drie belangrijke elementen van de sociale veiligheid: Inzicht, Preventie en Curatie. Deze elementen vormen dan ook de kapstok voor het voorliggende veiligheidsplan. Bij de uitwerking van deze elementen zal telkens worden gestart met de weergave van het betreffende onderdeel van het toezichtkader.

1. Missie, visie en identiteit.

1.1 Missie en kernwaarden: waar de school voor staat!

Christelijke Basisschool Willem de Zwijger is een kleinschalige basisschool die kwalitatief goed onderwijs biedt. De school bereidt leerlingen op een respectvolle manier voor op het leven in onze multiculturele maatschappij waarbij veel aandacht is voor persoonlijkheidsvorming en karakterverschillen.

De kernwaarden

- ❖ Kwaliteit
- ❖ Veilig
- ❖ Vertrouwd
- ❖ Betrokken
- ❖ Eigenheid

*Je mag zijn wie je bent,
om te worden wie je bent
maar nog niet kunt zijn.*

*En je mag het worden,
op jouw manier
en in jouw tijd.*

Anna Terruwe

1.2 Visie: welke koers we varen!

De wereld om ons heen is voortdurend in beweging en wij als school bereiden leerlingen voor op een gelukkige en optimale deelname aan deze (toekomstige) wereld. Dit doen we door iedere leerling kennis en vaardigheden te laten verwerven die nodig zijn om een zelfstandig, nieuwsgierig, sociaal en kritisch mens te worden.

We bieden daarom een zo goed mogelijk onderwijsaanbod voor de leerlingen, waarbij het leerstofjaarklassensysteem met de kernvakken taal, lezen en rekenen een belangrijke basis vormt. Voor iedere leerkracht is er in onze school ruimte voor zijn/haar eigen leerkrachtstijl waarbij alle teamleden autonoom handelen binnen de collectieve ambities van de school. Iedere leerkracht heeft daarbij oog voor de persoonlijke leerbehoeften en talenten van elke leerling.

Als Vreedzame school creëren we een leef- en leeromgeving waarin alle leerlingen op een zorgzame manier met elkaar omgaan. Leerlingen, leerkrachten en ouders voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor het onderwijs, elkaars welbevinden en de omgeving. Op Willem de Zwijger bouwt iedere leerkracht aan een sterk pedagogisch klimaat waardoor elke leerling zich vertrouwd en veilig voelt, positieve ervaringen opdoet en grenzen leert stellen en naleven.

1.3 Identiteit

We zijn een open christelijke school en staan voor het gesprek met anders gelovigen en anders denkenden. We vinden de ontmoeting met elkaar daarin belangrijk. Ons uitgangspunt is: respect hebben voor elkaar, voor elkaars identiteit, godsdienst, levensbeschouwing en achtergrond.

2. Inzicht in Sociale veiligheid

Inspectie:

1. Is er voldoende inzicht in de beleving van de sociale veiligheid door leerlingen, ouders en personeel?

2. Is er voldoende inzicht in de incidenten die zich voordoen?

2.1 Monitoren van de sociale veiligheid

Viseon

Op BS Willem de Zwijger gaan we structureel na of de doelen van De Vreedzame School gehaald worden. Dit doen we bij leerlingen met behulp van de methode Viseon voor groep 1 tot en met 8. (VISEON 2.0 (gr. 3 t/m 8) en VISEON voor kleuters (gr. 1 en 2))

De Viseon wordt twee keer per jaar afgenomen. Bij de groepen 1 tot en met 4 vullen de leerkrachten de leerkrachtvragenlijst in. In de groepen 5 tot en met 8 vullen de leerlingen zelf een vragenlijst in naast die van de leerkracht. Dit geeft zicht op de reële beleving inzake sociale veiligheid, een beeld van de beleving van zowel de leerkracht als de leerling. Leerkrachten analyseren deze gegevens en de opvallende zaken worden tijdens de groepsbespreking met de intern begeleider besproken om zo effectieve interventies in te kunnen zetten. Deze betreffende leerlingen vullen naast de basislijst nog een aanvullende vragenlijst in.

De veiligheidsmonitor

De veiligheidsmonitor (PO Vensters) peilt afgezet tegen een landelijke norm en per schoollocatie diverse veiligheidsgegevens bij leerlingen groep 7 en 8, personeel en schoolleiding. In de monitor wordt een beeld verkregen van aspecten als de ervaren veiligheid, ervaringen met geweld, incidenten, ongewenst gedrag, gedragsafspraken en het veiligheidsbeleid op school.

De monitor geeft een landelijk beeld van de ontwikkeling op het gebied van sociale veiligheid in de sector. De resultaten worden teruggekoppeld naar de deelnemende scholen, zodat die zicht krijgen op de stand van zaken op hun eigen school, ook in vergelijking met de landelijke uitkomsten. De resultaten kunnen de school helpen bij het optimaliseren van het veiligheidsbeleid en bij het informeren van de Inspectie van het Onderwijs.

Tevredenheidsonderzoek

Om inzicht te krijgen in de sociale veiligheid wordt tweejaarlijks een tevredenheidsonderzoek van Vensters afgenomen bij ouders, medewerkers en leerlingen.

3. Preventieve aanpak

Inspectie:

1. Is er een veiligheidsplan dat incidenten kan voorkomen?

Vanuit de gedachte “voorkomen is beter dan genezen” willen we zoveel mogelijk doen om voor iedereen een zo veilig mogelijk situatie te creëren. Van wezenlijk belang daarbij is dat er aan een aantal (preventieve) voorwaarden wordt voldaan:

3.1 De Vreedzame School als preventiekader

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School. Dit is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij leveren zo ook een bijdrage aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het ook goede mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Onze school dient ook een school te zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

3.2 Regels, routines en afspraken

School werkt met regels, routines en afspraken vanuit De Vreedzame School.

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader.

Daarnaast hebben we in januari 2015 als team een bejegeningprofiel opgesteld, m.a.w. zo gaan we met elkaar om! (zie bijlage)

Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma van De Vreedzame School dat leerlingen:

- 1 op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- 2 conflicten constructief kunnen oplossen;
- 3 zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- 4 openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema’s van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

1. We horen bij elkaar
2. We lossen conflicten zelf op
3. We hebben oor voor elkaar
4. We hebben hart voor elkaar
5. We dragen allemaal een steentje bij

6. We zijn allemaal anders.

Onze grondwet hebben we samen met het team gemaakt in schooljaar 2015-2016 en wordt gerealiseerd in de opvolgende schooljaren:

- ✓ Op Willem de Zwijger telt elke stem.
- ✓ Je mag zijn zoals je bent.
- ✓ We zijn allemaal anders en uniek, dat respecteren wij.
- ✓ Samen zijn we verantwoordelijk voor een fijne sfeer, waar ieder zich veilig voelt.

3.3 Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar de gymzaal of naar de speelplaats, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of na de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen:

- 5 Bij de poort (bij het uitgaan van de school)
- 6 Speelplaats (pauzes)
- 7 De trappen in de hal (bij binnenkomst, in pauzes en naar huis gaan)
- 8 Naar de gymzaal lopen
- 9 Bij feesten en voorstellingen in de hal/gymzaal
- 10 De toiletten
- 11 De hal bij het in- en uitgaan van de klassen.

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht:

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op onze Vreedzame School vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind er toe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken.

We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- 12 De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- 13 Er hangt een kalender in het halletje waarop de jarigen van die maand staan.
- 14 Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat.

- 15 De directeur staat bij de deur als deze open gaat en verwelkomt iedereen persoonlijk door goedemorgen te wensen.
- 16 Iedereen wordt aangekeken en gedag gezegd.
- 17 Ook de leerkrachten verwelkomen de kinderen met het geven van een hand.
- 18 Alle professionals hebben een vaste plek bij het in- en uitgaan van de school. Zij houden daarbij ook goed zicht op de trappen in de hal.
- 19 De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor álle kinderen en stralen dit ook uit.
- 20 Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met telaatkomers. Hier zijn afspraken over gemaakt.
- 21 Om 12.00 en 15.00 uur (12.30 uur op de korte dagen) lopen elke dag de leerkrachten mee 'naar buiten'.

Bij gymnastiek

- We lopen op een afgesproken manier naar de gymzaal en terug in de school.
- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen.
- Conflict lossen we met elkaar op.

In de hal

- We lopen op een afgesproken manier in de hal.
- We gaan via afgesproken routes naar onze klas.

Tijdens een voorstelling

- We hebben duidelijke regels voor ons gedrag bij een voorstelling en leven die na.

3.4 Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken ook op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten. En over bij wie ze terecht kunnen als er iets is. We nemen ouders heel serieus daarin.

Om er voor te zorgen dat de veiligheid in en om de school iets wordt waarvoor ouders en school zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen, gaan we met ouders het gesprek aan. Dat doen we door het organiseren van een ouderavond waarin de dialoog over de sociale veiligheid centraal staat.

4. Curatieve aanpak

Inspectie:

1. Is er beleid dat adequaat optreden na incidenten mogelijk maakt?

We zijn attent op plaagsituaties in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in

de lessen aandacht aan. Als plagen serieus wordt, spreken we de plager/pester aan op zijn of haar gedrag en ondersteunen we de geplaagde/gepeste leerling om het plagen te laten stoppen. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. In schooljaar 2019-2020 leiden we mediators op die we ook kunnen vragen te helpen. In de volgende schooljaren gaat dit doorgang vinden.

4.1 Plagen en pesten uitgelegd

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- 22 een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- 23 herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- 24 verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (kind A wil dit en kind B wil dat). Soms ontardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan.

Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

4.2 Ingrijpen bij pesten: de Oplossingsgerichte PestAanpak (OPA).

Pesten wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Het volgende blijkt uit onderzoek te helpen:

- Het vergoten van toezicht in vrije ruimtes en het verbeteren van fysieke overzichtelijkheid;
- Het verbeteren van onderlinge relaties tussen leraren en leerlingen en tussen leerlingen onderling;

- Het investeren in een veilig klimaat op school waarin harmonie en respect centraal staan en pesten en ander agressief gedrag niet getolereerd wordt;
- Deskundigheid van leerkrachten ten aanzien van pesten;
- Groepsregels over pesten;
- Schoolbrede gedragscode over pesten.

Vreedzame school helpt de klas en school een positieve en sociale gemeenschap te zijn. In die gemeenschap zorgt een expliciete sociale en morele norm, dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar en dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap. Deze expliciete sociale en morele norm krijgt vorm in basisregels (grondwet) in de school. Deze worden vervolgens vertaald in gewenst en niet-gewenst gedrag. Elke groep zal daarop aansluitend haar eigen groepsafspraken hebben, waarmee een positieve en veilige sfeer verder wordt bekrachtigd. Hiermee ontstaat in de school een klimaat waarin iedereen erbij hoort en iedereen verantwoordelijk is voor elkaar.

Zo ontstaat met het programma De Vreedzame school een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie, een *inclusief* groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten.

Pesten aanpakken

Hoewel het programma De Vreedzame School dus veel doet aan preventie, zal er af en toe een pestsituatie voorkomen, omdat we pesten nooit helemaal kunnen uitbannen. In dat geval is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of de preventieve kant nog voldoende kwalitatief wordt uitgevoerd. Daarnaast wordt met de groep in de lessen besproken hoe leerlingen elkaar kunnen helpen. Met name populaire leerlingen kunnen belangrijk zijn als verdedigers.

OPA- aanpak:

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. Gesprek met het gepeste kind. De leerkracht (of de antipestcoördinator) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij/zij hulp wil, en stelt met hem/haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zijn zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes. We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij/zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als de antipestcoördinator (niet de eigen groepsleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.
2. Gesprek met de steungroep. Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. Tweede gesprek met de gepeste. Na ongeveer een week bespreekt de antipestcoördinator hoe het nu gaat met de gepeste.
4. Tweede gesprek met de steungroep. Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Herstelgesprekken

De hiervoor beschreven Oplossingsgerichte PestAanpak is niet altijd mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de pestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of soms wil de gepeste leerling niet meewerken. Soms valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare in de school in het vizier. Ter bescherming van de gepeste leerling zullen we – als alle pogingen (inclusief externe hulpverlening en een laatste waarschuwing) geen resultaat hebben gehad - moeten overgaan tot schorsing of verwijdering.

Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die reden geven we, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen. We gebruiken hierbij de vorm van herstelgesprekken. De betrokken partijen komen bij elkaar met als doel om de 'schade' te herstellen. Het gaat dan niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokkenen) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken. De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenkomsten zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat er is gebeurd?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

4.3 Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich meebrengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren. Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop we er hier op school mee omgaan. Dit staat bij de afspraken in onze schoolgids.

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments', als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.

In het kader van De Vreedzame school besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren.

4.4 Omgaan met gedragsproblemen Begripsomschrijving / probleemstelling

Het schoolteam wil graag kwaliteit leveren. Daarvoor willen wij zelf hard werken en verwachten wij ook een positieve betrokkenheid van leerlingen en ouders. Wanneer er problemen zijn met de leerstof, is er een duidelijke zorgstructuur binnen de school (zie pagina 9). Gedragsproblemen zijn van een andere orde, maar het is uitermate belangrijk voor alle betrokkenen dat men weet waar men aan toe is en hoe hiermee omgegaan zal worden.

Onder leerlingen met gedragsproblemen verstaan wij:

Leerlingen met ernstige vormen van wangedrag, zoals bijvoorbeeld opvallend vaak ruzie, herhaalde driftbuien of mishandeling, vandalisme en/of vernieling van andermans eigendommen.

Leerlingen die door hun gedrag en opstelling in de klas regelmatig de lessen verstoren, de leef- en werksfeer in de groep dusdanig verzieken, dat dit ten koste gaat van de arbeidsvreugde van de overige leerlingen en de leerkracht.

Verder is sprake van een probleem, wanneer de relatie tussen de school en de leerling onherstelbaar verstoord is. Er doet zich eveneens een probleem voor, wanneer de relatie tussen de school en de ouders van een leerling onherstelbaar is verstoord.

Ook wangedrag van ouders ten opzichte van een leerkracht en/of school kan aanleiding geven tot het in werking stellen van onderstaande procedure, waarbij uiteraard stappen, welke uitsluitend tot doel hebben om het leerlinggedrag te verbeteren, worden overgeslagen of gecombineerd om het ongewenste oudergedrag bespreekbaar te maken.

Wanneer zich een van de bovenstaande problemen voordoet, zal de navolgende procedure worden gehanteerd:

Stap 1: De leerkracht zal allereerst in een gesprek met de leerling en/of de hele groep het afwijkende, negatieve gedrag proberen te corrigeren om zo het probleem op te lossen.

Hiervan wordt aantekening gemaakt in het persoonsjournaal van de betreffende leerling.

Stap 2: Wanneer dit niet het gewenste resultaat heeft, nodigt de leerkracht de ouders uit voor een gesprek over het gedrag van de leerling. Met elkaar worden afspraken gemaakt over een aanpak met het doel, het negatieve gedrag van de leerling te corrigeren. Zowel ouders als school zullen hierin een aandeel moeten leveren. Consequente aanpak van zowel school als thuis is uitermate belangrijk.

Ouders dienen daadwerkelijk achter de school te staan. Te denken valt aan afspraken over b.v. nablijven, apart plaatsen binnen de groep, strafwerk, consequente aanpak, thuiscontrole en een vervolgesprek.

Stap 3: Wanneer binnen de afgesproken termijn geen verbetering is opgetreden, vindt er een gesprek plaats tussen ouders, leerkracht en IB-er/directie, waarin de problemen nogmaals

van alle kanten worden belicht. Vaak is het uitermate belangrijk, dat aan de ouders meer helderheid wordt verschaft, zodat zij kunnen inzien, dat het probleem niet alleen een probleem van de school is, maar ook van hen als eerstverantwoordelijke opvoeders. Er worden nieuwe bindende afspraken gemaakt en schriftelijk vastgelegd door de directie. Indien noodzakelijk voert een directielid een observatie uit in de groep en bespreekt deze na met de groepsleerkracht. Eventueel volgt een gesprek met de leerling.

Stap 4: Bij onverminderde problemen zal de leerling een dag tot maximaal een week buiten de groep worden geplaatst in een andere ruimte van het schoolgebouw met werk, dat de leerkracht hem/haar opdraagt en corrigeert. De ouders worden hiervan zo mogelijk vooraf, doch uiterlijk op dezelfde dag bij invoering van de maatregel, in kennis gesteld. Indien dit wenselijk wordt geacht, wordt in dit stadium de schoolbegeleider van het Ondersteuningsteam geraadpleegd.

Stap 5: Wanneer plaatsing buiten de groep niet het gewenste resultaat oplevert, wordt de leerling een dag tot maximaal een week geschorst. De leerling krijgt opdrachten mee naar huis. Ouders worden zo mogelijk vooraf, dan wel bij de invoering van de maatregel schriftelijk van de schorsing op de hoogte gebracht.

Stap 6: Wanneer de toestand onhoudbaar blijft, besluit de school een leerling van school te gaan verwijderen.

Dit voorgenomen besluit tot verwijdering wordt terstond schriftelijk kenbaar gemaakt aan de ouders, het bevoegd gezag, de leerplichtambtenaar, de onderwijsinspectie en de schoolbegeleider van het Ondersteuningsteam, indien deze in een voorgaande fase reeds was ingeschakeld.

Zo mogelijk in overleg met de ouders, zoekt de school dan wel de ouders naar een andere school, die bereid is de leerling op te vangen. De leerling werkt intussen buiten de groep aan de normale groepsopdrachten om zo een achterstand in leerstof zoveel mogelijk te voorkomen.

Binnen 6 weken kunnen ouders schriftelijk bezwaar maken tegen de voorgenomen beslissing tot verwijdering. Na ontvangst van het bezwaarschrift beslist het bevoegd gezag binnen 4 weken. Volgens het vigerend directiestatuut is plaatsing en verwijdering van leerlingen gemandateerd aan de directie van de school.

De stappen 3 t/m 5 vinden plaats na overleg met de ouders. Wanneer er echter sprake is van een onherstelbare vertrouwensbreuk tussen de school en de ouders, valt te overwegen om meteen stap 6 in werking te doen treden, zulks ter beoordeling van de directie.

Bovenstaande stappen zijn onder andere verwerkt in het protocol omgangsregels: 'Zo gaan wij met elkaar om', dat ter inzage op school ligt.

Ongewenst gedrag

In iedere klas komt het wel eens voor dat een leerling een pedagogische maatregel nodig heeft. Dit kan zijn: een gesprek met de juf/ meester, niet mee mogen gymmen of buitenspelen. Soms is een korte time-out nodig om de leerling uit de situatie te halen. We spreken hier ook wel over opvoedkundige maatregelen waarmee getracht wordt om ongewenst gedrag bij te sturen. Dit proces hoort bij het leren. De afspraken die we daarover maken zijn school specifieke en informele maatregelen.

Voor extreem maar incidenteel ongewenst gedrag gebruiken we een gele en rode kaarten systeem. Dit wordt vooral ingezet bij fysiek geweld en buitenproportioneel schelden. Een rode kaart leidt tot een dag buiten de klas werken. Ouders worden hiervan altijd op de hoogte gesteld en er komt een notitie in het dossier van de leerling. Leerkrachten houden op een lijst bij wie er wanneer een kaart heeft gekregen.

Gele en rode kaarten – groep 3 t/m 8

Gele kaart

1. Non-verbaal corrigeren
2. Verbaal corrigeren en gewenste gedrag benoemen
3. Interventie en keuze: 'Als je nu door gaat kies je ervoor om een gele kaart te krijgen.'
4. Gele kaart uitdelen

Rode kaart

Fysiek geweld, buiten proportioneel uitschelden. Twee keer geel is rood. De groep gaat altijd voor het individu. Als al het hierboven staande niet het gewenste effect heeft, zal er worden over gegaan tot het treffen van formele maatregelen. Deze formele maatregelen staan beschreven in het protocol 'Schorsing en verwijdering' van Swalm & Roer. Dat document vindt u op ISY op de Boekenplank. In de meeste gevallen komt het gelukkig niet zover en krijgen we ongewenst gedrag met de mildere middelen omgebogen tot gewenst gedrag. In het proces verwachten we hierin samenwerking en een positieve betrokkenheid van ouders. Ouders zijn tenslotte de ervaringsdeskundige van hun kind. Leerkrachten zijn onderwijsprofessionals en kennen het kind als leerling het beste.

4.5 Coördinator Veilige school

Basisschool Willem de Zwijger heeft een coördinator veilige school met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Wij kiezen ervoor om de taak als antipestcoördinator door een of meerdere leden van de stuurgroep Vreedzame School uit te laten voeren.

Deze taak nemen we mee in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school, en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming. De taken van de stuurgroep Vreedzame School op onze school zien er als volgt uit:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. burgerschap/De Vreedzame School binnen het curriculum en het sociaalpedagogische klimaat van de school.
- Het bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen mede in het kader van de wet BiO.
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van burgerschap/De Vreedzame School.

- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, ondersteunen van beginnende collega's op het betreffende vakgebied, bieden van klassenconsultatie en nabespreking.
- Draagt bij aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied.
- De directie adviseren naar aanleiding van de analyse van kengetallen (bijv. de Veiligheidsthermometer) bij het bieden van een passend onderwijsaanbod op het vakgebied.
- Bewust bezig zijn met goed (vakdidactisch) onderwijs, experimenteren en onderzoeken. Deelnemen aan conferenties en studiedagen en informatie doorspelen.
- Bewaken van de kwaliteit van de uitvoering van De Vreedzame School.
- Afname kwaliteitszorginstrument Vreedzaam (waaronder Vragenlijst Groepsklimaat, Veiligheidsthermometer, Borgingsinstrument op termijn.
- De Vreedzame School agenderen in de team/bouwvergaderingen.
- Inscholen en coachen nieuwe leerkrachten.
- Fungeren als contactpersoon voor De Vreedzame Wijk.
- Organiseren ouderbijeenkomsten rondom De Vreedzame School.
- Verzorgen van informatie voor ouders over De Vreedzame School.
- Het mede zorgdragen voor de zichtbaarheid van De Vreedzame School in lokalen, hal en andere plekken in en om het gebouw.
- Verzorgen van de jaarlijkse mediatorentraining.
- Fungeren als contactpersoon voor de leerlingmediatoren; regelmatig evaluatie met mediatoren.

5. Afspraken aangiften en meldingen

5.1 Klachten en vertrouwenspersonen

Bron: Schoolgids (pagina 33 e.v.)

De school is een omgeving waar mensen intensief met elkaar omgaan. Botsingen en meningsverschillen zijn dan ook niet bijzonder en worden vaak in onderling overleg bijgelegd. Soms is een meningsverschil van dien aard, dat iemand een klacht hierover wil indienen. Die mogelijkheid is er. Voor de school is een klachtenprocedure vastgesteld.

Deze is voor iedereen die bij de school betrokken is in te zien op de website (www.swalmenroer.nl) van Stichting Swalm & Roer.

Een eventuele klacht wordt eerst kenbaar gemaakt bij de direct betrokkenen en zo nodig bij de directie. Mogelijk kan de klacht eenvoudig opgelost worden.

Stichting Swalm & Roer heeft twee vertrouwenspersonen aangesteld, één voor ouders/verzorgers en één voor medewerkers. De taken van de vertrouwenspersoon zijn

onder meer het bijstaan van de klager en advisering van het bevoegd gezag.

De vertrouwenspersoon voor ouders/verzorgers is Agnes Vluggen. Zij is bereikbaar op 06-34953057 of agnesvluggen@planet.nl.

De vertrouwenspersoon voor medewerkers is Ingrid Linders. Zij is bereikbaar op telefoonnummer 0623491783 of per e-mail: i.linders@humancapitalcare.nl

De school is voor de behandeling van klachten tevens aangesloten bij een onafhankelijke klachtencommissie: “de Landelijke Klachtencommissie onderwijs (LKC)”. De LKC onderzoekt de klacht en beoordeelt (na een hoorzitting en/of via ‘hoor en wederhoor’) of deze gegrond is. De LKC brengt advies uit aan het bevoegd gezag en kan aan haar advies aanbevelingen verbinden. Het bevoegd gezag neemt over de afhandeling van de klacht en het opvolgen van de aanbevelingen de uiteindelijke beslissing.

Een klacht kan bij het bevoegd gezag (het college van bestuur van de Stichting Swalm & Roer) of rechtstreeks schriftelijk bij de LKC worden ingediend. De externe vertrouwenspersoon kan u daarbij behulpzaam zijn als u dat wenst:

Bevoegd gezag Stichting Swalm & Roer – Postbus 606, 6040 AP te Roermond;

De LKC is te bereiken bij Onderwijsgeschillen, Postbus 85191, 3508 AD UTRECHT, telefoon 030-2809590.

U kunt ook de website raadplegen www.onderwijsgeschillen.nl of een e-mail sturen naar info@onderwijsgeschillen.nl.

5.2 Aangifte en/of melding doen

In artikel 161 van het Wetboek van Strafrecht staat dat eenieder die kennis draagt van een begaan strafbaar feit bevoegd is daarvan aangifte of klacht te doen. Wordt aangifte gedaan dan heeft dat als consequentie dat door de politie een strafrechtelijk onderzoek zal worden ingesteld ten behoeve van het verzamelen van bewijs. Hetgeen uit het politieonderzoek is gebleken wordt vastgelegd in een door de politie op te maken proces-verbaal. Dit proces-verbaal wordt gezonden aan de Officier van Justitie. Laatstgenoemde zal beoordelen of er al dan niet een vervolging tegen de dader zal worden ingesteld.

In geval van aangifte zal ook hiervan registratie worden bijgehouden in het schoolincidenten register. Voor wat betreft de informatieverstrekking in dit kader dient rekening te worden gehouden met de voor de respectievelijke partners geldende regelgeving.

Indien er geen aangifte wordt gedaan, maar de politie de strafbare gedraging zodanig ernstig vindt, kan zij ambtshalve overgaan tot het instellen van een strafrechtelijk onderzoek. Dit kan gebeuren wanneer de geestelijke of lichamelijke integriteit ernstig wordt bedreigd. Of als er sprake is van een afhankelijkheidspositie.

Het begrip "melding" heeft in tegenstelling tot het begrip "aangifte" geen wettelijke status. Een melding is een min of meer officiële mededeling en kan mondeling, al dan niet telefonisch, of schriftelijk worden gedaan bij de politie of school. Meldingen kunnen worden vastgelegd in het geautomatiseerde systeem van de politie als ook in het schoolincidenten-register.

Bijvoorbeeld: u wordt onheus bejegend door een ander persoon waarvan niemand getuige is. Het is uw woord tegen dat van de andere persoon. Toch wilt u daarvan melding maken, de

politie zal dan die melding vastleggen in het geautomatiseerde systeem. Met deze ene melding kan de politie op zich niet zoveel. Anders wordt het als verschillende personen meer, soortgelijke, meldingen over dezelfde persoon de politie bereiken. Dan kan de politie, met meer kansen op een vervolging, een onderzoek instellen, die persoon daarmee confronteren en proces verbaal opmaken.

Het verschil tussen aangifte en melding zit ook in de consequenties voor de dader en het slachtoffer. In geval er geen aangifte wordt gedaan en wordt volstaan met een melding aan de schooldirectie, dan zal door de politie geen onderzoek worden ingesteld en resteert slechts een registratie van het betreffende incident in het schoolincidenten register. Afhankelijk van de aard van de melding kan in overleg met de schoolagent en betrokken partijen bekeken worden welke acties nog wenselijk zijn.

Wanneer een school aangifte of melding doet bij de politie informeert de schooldirectie de ouders/verzorgers van de (vermoedelijke) dader(s) en de ouders/verzorgers van het slachtoffer(s) dat zij van het strafbaar gedrag/feit aangifte hebben gedaan dan wel dit hebben besproken met de politie.

De (school)agent bespreekt het voorval/strafbare gedraging met alle betrokken partijen; de uitkomst kan zijn:

- het vastleggen van alleen de melding door de school in de schoolincidenten registratie
- er wordt aangifte gedaan en vindt registratie plaats in het schoolincidenten register
- strafrechtelijke vervolging vindt plaats; eventuele getuigen en verdachte(n) worden gehoord
- er vindt bemiddeling plaats
- er wordt door justitie overgegaan tot ambtshalve vervolgen

In het kader van het strafrechtelijk onderzoek kan de politie (zo nodig, op last van de Officier van Justitie) inzage krijgen in de leerlingenadministratie van de school e.e.a. met in achtneming van de Wet bescherming persoonsgegevens. De school is in strafrechtelijke zin op basis van stand, beroep of ambt niet tot geheimhouding verplicht (zgn. verschoningsrecht).

Bovenstaande registraties vormen onderdeel van een periodiek overleg dan wel een periode evaluatie met de verantwoordelijke convenantpartners.

De scholen vermelden in hun schoolgids van welke strafbare gedragingen aangifte zal worden gedaan bij de politie; de scholen communiceren dit met de leerlingen en de ouders/verzorgers.

